

Mäntyrinteen perhetukikeskus, perhekriisiyksikön toiminnan lakkauttaminen

Pevamltk 29.09.2025 § 87
5069/00.01.00/2025

Valmistelija(t)

Palveluyksikköjohtaja Katja Rautiainen, p. 044 740 1688,
katja.rautiainen@pshyvinvointialue.fi

Lastensuojelun ympärivuorokautisten palveluiden päällikkö Maarit Jomppanen, p. 040 580 5210,
maarit.jomppanen@pshyvinvointialue.fi

Päätös

Kokoustauko klo 10.09-10.15.

Merkitään pöytäkirjaan, että Katja Rautiainen oli paikalla klo 10.15-11.14 asian esittelyn ajan.

Tiia Eskelinen teki vastaesityksen: Mäntyrinteen perhekriisiyksikköä ei tulla lakkauttamaan 1.1.2026 täysimääräisenä. Toimintaa aloitetaan supistamaan asteittain, ensisijaisesti kokeilemalla uusia, mutta samankaltaisia toimintatapoja käyttäen koko Pohjois-Savon alueen alueelle. Kriisin yllättäessä perheessä, tulee perheelle tarjota myös jatkossa akuutisti vahva läsnäoleva kontakti kriisityön ammattilaiseen. Pelkkä avohuollon perhetyö ei täysin vastaa perhekriisiyksikön palvelua, eivätkä ostopalvelut sekä henkilöstön siirtyminen muihin tehtäviin tulosalueen alla laske kustannuksia, joita yksikön lakkauttamisella tavoitellaan. Lisäksi pitkäaikaisvaikutukset sekä vaikuttavuus, niin ostopalveluiden kohdentumisena perheelle, kuin talouden näkökulmasta tulee olla tiedossa ennen yksikön sulkeutumista.

Juuso Niiranen, Tanja Airaksinen ja Milja Nousiainen kannattivat esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että koska asiassa on tehty esittelijän esityksestä poikkeava vastaesitys, suoritetaan asiassa äänestys.

Äänestyksessä JAA on pohjaesitys ja EI Tiia Eskelisen vastaesitys.

Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

JAA-ääniä: 7

EI-ääniä: 4

Tyhjiä: 0

JAA-ääniä antoivat: Tuula Savolainen, Jere Ronkainen, Jukka Muukka, Jari Saario, Antti Valta, Paula Korhonen ja Minna Back-Hytönen

El-ääniä antoivat: Tiia Eskelinen, Tanja Airaksinen, Juuso Niiranen ja Milja Nousiainen

Päätökseksi tuli pohjaesitys.

Äänestyspöytäkirja on pöytäkirjan liitteenä.

Esittelijä	perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja
Päätösehdotus	Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta päättää, että Mäntyrinteen perhetukikeskuksen Perhekriisiyksikön toiminta lakkautetaan 31.12.2025.
Ennakkovaikutusten arviointi	Erillinen ennakkovaikutusten arviointi on liitteenä.
Toimivallan peruste	Hallintosääntö § 41.
Liitteet ja oheisaineisto	Esityslistan liitteenä: Esityslistan oheisaineistona: - Ennakkovaikutusten arviointi
Valmistelu	R3 Perhe- ja vammaispalveluiden uudistamisessa tavoitellaan mm. lastensuojelun avohuollon vahvistamista ja kodin ulkopuolisten sijoitusten vähentämistä. Osana toimenpiteitä on asetettu tavoitteeksi myös hyvinvointialueen omien ympärivuorokautisten palveluiden palvelurakenteiden selkeyttäminen ja vahvistaminen palvelutarpeita vastaavaksi sekä omien laitospalveluiden täysimääräinen hyödyntäminen asiakaspalveluiden ostojen tarpeen hillitsemiseksi. Myös nyt päätettävänä olevan Mäntyrinteen perhekriisiyksikön toiminnan lakkauttaminen liittyy kokonaisuudistuksen toimeenpanon edistämiseen osana perhepalveluiden toiminnan muutokselle asetettuja tavoitteita sekä lastensuojelun ympärivuorokautisten palveluiden omatuotannon kehittämistä sekä tuottavuuden parantamista. Mäntyrinteen perhetukikeskus on ympärivuorokautista lastensuojelun laitospalvelua tarjoava lastensuojelulaitos, johon kuuluu kolme yksikköä: Toukola (13-17-vuotiaat), Vesala (3-12-vuotiaat) ja Perhekriisiyksikkö (lapsiperheet). Mäntyrinteen perhetukikeskuksen yksiköt sijaitsevat Kuopiossa ja toiminta kuuluu Pohjois-Savon hyvinvointialueen omaan lastensuojelun ympärivuorokautiseen palvelutuotantoon. Palvelut kohdentuvat Pohjois-Savon hyvinvointialueen lastensuojelun asiakkaille. Mäntyrinteen perhetukikeskuksen yksikkönä perhekriisiyksikkö on tarkoitettu lapsiperheille, jotka tarvitsevat perheen kriisiluontoisen tilanteen selvittämiseksi kodin ulkopuolista ympärivuorokautista apua ja tilanteen arviointia ja sijoitus yksikköön tapahtuu yhdessä

vanhemman/vanhempien kanssa. Perheiden tuen tarpeet voivat liittyä esimerkiksi mielenterveysongelmiin, epäiltyyn päihteidenkäyttöön, vanhemman jaksamisen ongelmiin ja lapsen huolenpitoon ja kasvatukseen liittyviin vaikeuksiin, vanhempien eroon tai lasten tapaamisiin ja huoltajuuteen liittyviin erimielisyyksiin. Asiakasohjautumisen perusteena ei kuitenkaan voi olla esimerkiksi akuutti lähisuhdeväkivaltatilanne (vrt. turvakotipalvelu) tai perheenjäsenen akuutissa vaiheessa oleva, hoitamaton päihdeongelma (vrt. päihdehoito tai päihdetyön palvelut).

Osana hyvinvointialueen toimintaa ja ympärivuorokautisten palveluiden kokonaisuuden selvittämistä ja kehittämistä on perhekriisiyksikön toiminnan kehittämisen edellytykset, toiminnan taloudellisuus sekä tuottavuus ollut toistuvasti arvioinnin kohteena vuodesta 2023 lähtien. Perhekriisiyksikön käyttöasteen alhaisuus, hyvin vaihtelevana toteutunut palvelutarve ja asiakaspaikkojen käyttö sekä näistä seuraava toiminnan vakiinnuttamisen haaste on vaikuttanut yksikön tuottavuuteen. Suhteessa palvelutarvestaavuuteen yksikön toiminnan kehittämistä haastaa se, ettei yksikön toiminta kohdistu suoranaisesti sosiaalipalveluluokituksen tunnistamiin koko perheen sijoittamista koskeviin sosiaalipalveluihin, kuten perhekuntoutustoimintaan tai vastaa nykyisellään tämän palvelun sisältöä. Toiminnan tarkoituksena on siten ollut vastata kriisituenluontoisii tarpeisiin, jotka ovat palvelutarvetta seuratta ja arvioitaessa vaikeasti ennakoitavissa ja myös tämä osaltaan on arvioidusti vaikuttanut palvelukysynnän epäsäännölliseen ilmenemiseen. Yksikön nykyisen toiminnan kehittämistä haastavat myös nykyisten toimitilojen aiheuttamat rajoitteet.

Perhekriisiyksikön keskeiset ulkoiset toimintakulut muodostuvat yksikön henkilöstömenoista (10htv) sekä ympärivuorokautisten palveluiden edellyttämiä tukipalveluita koskevien palveluiden ostoista (mm. laitoshuolto- ja ateriapalvelut) ja sisäisten kulujen osalta toimitilavuokrasta. Yksikön talous on suunniteltu edeltävästi osana Mäntyrinteen perhekriisiyksikön talouden kokonaisuutta, josta kyseisen yksikön nykyisen toiminnan toimintakulut muodostuvat vuoden 2025 tasossa seuraavasti:

- henkilöstömenot, noin 620 000-640 000 euroa (sis. vakinainen henkilöstö, arvioidut työaikakorvaukset ja lyhytaikaiset sijaiset, sivukuluineen)
- palveluiden ostot, tukipalvelut, noin 30 000 euroa
- muut kulut, noin 20 000 euroa
- toimitilavuokra, vuonna 2025, perhekriisiyksikön toiminnan osalta: 119 795 euroa.

R3 perhe- ja vammaispalveluiden uudistamisohjelman tavoitteena on myös vahvistaa avohuollon palvelutoimintaa viimesijaisten, kodin ulkopuolisten toimenpiteiden ehkäisemiseksi sekä perhehoidon palvelutuotantoa suhteessa laitospalveluihin. Osana toimeenpanosuunnittelua on arvioitu, että nämä toimenpiteet edellyttävät kuitenkin sekä avohuollon sekä perhehoidon palvelutuotannon lisäresurssointia, joihin liittyen hyvinvointialueen

toiminnallinen ja taloudellinen tilanne edellyttää myös resurssien kokonaismäärän lisääntymisen kriittistä arviointia. Edellä kuvatuista syistä perhekriisiyksikön lakkauttaminen, kodin ulkopuolisia sijoituksia ennaltaehkäisevän avohuollon toiminnan sekä perhehoidon järjestämisedellytysten vahvistaminen sekä yksikön työntekijöiden siirtäminen muihin heidän ammattitaitoaan ja myös mahdollista erityisosaamistaan vastaaviin perhepalveluiden työtehtäviin, voidaan katsoa olevan tässä tilanteessa R3 palvelujärjestelmän uudistusohjelman kannalta tarkoituksenmukainen, mutta myös tuottavuusperusteisesti välttämätön toimenpide.

Perhekriisiyksikön henkilöstön kanssa on käyty keskustelut yksikön tilanteesta ja tarvittavista muutoksista 10.6.2025 ja työntekijöille on järjestetty ryhmäkuuleminen esitettyihin muutoksiin nähden 3.9.2025. Yksikön toiminnan lakkauttamista koskevan päätöksen toimeenpano edellyttää jatkossa henkilöstön yksilöllisiä kuulemisia yt-menettelyn mukaisesti, jossa yhteydessä ensisijaisena vaihtoehtona on henkilöstön uudelleen sijoittaminen muihin perhepalveluiden työtehtäviin. Henkilöstön taholta yksikön lakkauttaminen on herättänyt huolta erityisesti siltä osin, miten yksikköön ohjautuneisiin asiakastilanteisiin voidaan jatkossa vastata. Osana palveluverkkoa koskevien muutosten toimeenpanoa ja toimintaan kohdistuvien muutosten seuranta on lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaista aina arvioida myös jälkikäteisesti toteutettujen muutosten vaikutuksia sekä vaihtoehtoisten toimintamallien toteutumista. Lastensuojelupalveluiden kokonaisuudessa vastaaviin palvelutarpeisiin voidaan jatkossa vastata eri tavoin toteutetuilla yksilöllisillä palvelukokonaisuuksilla sekä ratkaisulla, joiden edelleen kehittäminen jatkuu myös osana R3-toimenpiteitä.